4 | Vyhodnotenie vedomostnej súťaže

6 | O vydavateľskej práci Matice slovenskej

8 | Pamätná známka aj minca k veľkým výročiam

11 | Hosť čísla – predseda Svetového združenia Slovákov žijúcich v zahraničí

14 | Keď sa povie Jánošík

16 | Slovák v kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov

18 | Pocta rezbárskemu géniovi

20 | Sto rokov železníc na Slovensku

22 | Obnova hradu a svetlo pre múzeum

26 | Od Moreny k eurošibačke

29 | Fašiangy v Ponikách

30 | Svet podľa Laholu

32 | Žilina je knihám dobrým domovom

34 | Mladý sedemdesiatnik Dušan Tarageľ

36 | Dolná Mičiná svojmu maliarovi

38 | Stále živý slovenský Homér

42 | Spisovateľ Peter Jaroš o svojich knihách aj filmoch

44 | Vydávajú kvalitnú nekomerčnú literatúru

46 | Organizátor krajanských čitateľských táborov

Slovensko | Časopis pre Slovensko a slovenský svet. Vydávajú: **Matica slovenská**, P. Mudroňa 1, 036 01 Martin, IČO: 00179 027, DIČ: 2020603123, a **Neografia, a. s.**, Sučianska 39A, 038 61 Martin-Priekopa, IČO: 31597912, DIČ: 2020433217. Číslo 1/2018, jar, štvrťročník. Ročník 39, EV 4012/10. **Šéfredaktor:** Igor Válek. **Redakčná rada:** Marián Gešper (predseda), Marek Hanuska, Jaroslav Chovanec, Viliam Komora, Roman Michelko, Marek Nemec, Zuzana Pavelcová, Ján Seman, Igor Válek, Miloš Zverina. **Adresa redakcie:** Matica slovenská, Mudroňa 1, 036 01 Martin. Tel.: +421 434 012 840, e-mail: slovensko.sefredaktor@gmail.com. Cena výtlačku: 1,90 €. Celoročné predplatné do zahraničia: Európa 20 €, ostatné štáty sveta 30 USD. **Rozširujú:** Vydavateľstvo MS Martin, Mediaprint Kapa. Predplatné a objednávky zo SR zasielajte na adresu: periodika@matica.sk. **Tlač:** Neografia, a. s., Sučianska 39A, 038 61 Martin-Priekopa. Zadané do tlače 20. marca 2018, vydané 28. marca 2018. Nevyžiadané rukopisy a fotografie redakcia nevracia. Podávanie novinových zásielok povolené OZ SaRP Banská Bystrica, č. j. ISSN 0231 – 7303 03. **Fotografie na obálke:** Rado Ondrašovič (1) a Igor Válek (48).

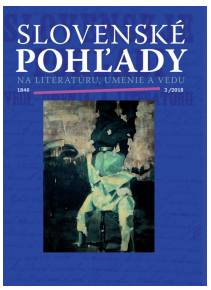

Matica slovenská okrem magazínu Slovensko vydáva tieto periodiká: **Slovenské pohľady | Kultúra slova | Slovenské národné noviny.** Informácie o cenách predplatného a ďalšie podrobnejšie informácie nájdete na internetovej stránke **www.matica.sk.** Kontakt na objednávky: **Matica slovenská, P. Mudroňa 1, 036 01 Martin, 043/381 28 30, 0918 904 931, periodika@matica.sk.**

O B J E D N Á V K A

Od čísla 2018
v počte ..... kusov

- jednoročné predplatné 30 USD, 20 €
  (pre zahraničných odberateľov)
- 7,60 €
  (pre odberateľov na Slovensku)

Meno: .....
.....
Adresa: .....
.....
.....
Mesto: .....
Krajina: .....
PSČ: .....

Poznámka: Túto objednávku (s potvrdením o zaplatení) pošlite na adresu: Vydavateľstvo Matice slovenskej, P. Mudroňa 1, 036 01 Martin, Slovensko.

S U B C R I P T I O N

Beginning number 2018
for one year subscription 30 USD, EUR 20

Name: .....
.....
Adress: .....
.....
.....
City: .....
State: .....
ZIP: .....

Note. Send this subscription, address: Vydavateľstvo Matice slovenskej, P. Mudroňa 1, 036 01 Martin, Slovakia

Veľká vedomostná súťaž

OTÁZKA Č. 1:

„Svetové združenie Slovákov v zahraničí, ako strešná organizácia slovenského sveta zastrešujúca dnes už 118 spolkov a inštitúcií z 24 krajín sveta, pochopiteľne nemôže stáť bokom. O to viac, že krajania zohrali nemalú rolu pri vzniku Československa, ale aj pri vzniku Slovenskej republiky, o tom, aké emigračné vlny súviseli s rokmi 1948 a 1968, ani nehovoriac. A tak je prirodzené, že v USA sa uskutoční aj podujatie k storočnici Pittsburskej dohody a Slovenská liga v Amerike, ale i Svetové združenie Slovákov v zahraničí budú pri tom. Originál tejto dohody sa má priviezť z Heinzovho múzea v Pittsburgu na Slovensko a do Česka. A Svetové združenie Slovákov v zahraničí plánuje k tomuto výročiu aj podujatie na Slovensku...“

Aj toto povedal v rozhovore pre náš magazín predseda Svetového združenia Slovákov v zahraničí Vladimír Skalský, ktorý je zároveň riaditeľom Slovenského domu v Prahe. Širšie informácie sa týkajú aj mnohých podujatí, ktorými sa slovenská kultúra bude v tomto roku prezentovať v susedných Čechách. Uveďte aspoň tri z nich.

OTÁZKA Č. 2:

Poznať bližšie Dobšinského dielo môžeme už desaťročia neustále novými knižnými vydaniami zozbieraných rozprávok, viacerými prerozprávanými podobami či tematickými výbermi. Majú aj mnohé filmové, divadelné i rozhlasové podoby... Život obetavého človeka si môžeme sprítomniť návštevou v Slavošovciach a v Driečanoch na Gemeri. Už vo svojich raných prácach používal istý pseudonym, čím vyznačil nielen miesto rodiska, ale nevedomky aj skonu. Keď prídete do Slavošoviec, uprostred obce nájdete rodný dom a na ňom pamätnú tabuľu odhalenú pri 100. výročí narodenia. Od marca 1970 stojí v obci pamätník i premenovaná základná škola.

Ako sa celým menom volá muž, ktorému zvykneme trefne hovorievať aj „slovenský Homér“, kedy presne sa narodil a aký používal umelecký pseudonym, spomínaný v predchádzajúcich riadkoch?

OTÁZKA Č. 3:

Dvojpodlažnú budovu, skvost funkcionalistickej architektúry na Slovensku, navrhol významný architekt Milan Michal Harminc, ktorý stavbu umiestnil na vyvýšenú terasu ako dominantu mesta v osi ulice, vedenej priamočiaro z hlavného martinského námestia, odkiaľ je na budovu výborný výhľad. Monumentálny ráz získala aj vďaka radu 18 priebežných kamenných stĺpov na hlavnom priečelí, ktoré v prízemí, vynechaním priečky, vytvárajú širokú arkádu. Prístupový priestor k nej je preklenutý dlhým kamenným schodiskom, ktoré bolo rozdelené do desiatich úsekov s krajinárskymi úpravami. Tento priestor pod múzeom bol pred dvoma rokmi upravený – vtedy odstránili staré tuje a iné dreviny, ktoré zakrývali výhľad na budovu.

Napíšte, o ktorej budove v Martine, Centre národnej kultúry Slovákov podľa zákona, píšeme v našej reportáži a na vyriešenie akého problému bola v súvislosti s ňou vypísaná verejná zbierka?

Aj SLOVENSKO jubiluje

Jar je zo všetkých ročných období asi najobľúbenejšia štvrtina roka. Nie že by ostatné nemali čaro, no keď sa život hlási o pokračovanie, určite neodolá nikto. Prvé dni jari, ešte predtým ako „zasadneme“ k spomínaniu na večité udalosti Veľkej noci, sú spájané aj s – upratovaním. Ba presnejšie s očistou. Všemožnou v prírode, tela aj ducha u človeka, domácností v reálnom živote a jeho ukotvení. Štyridsať rokov je v živote človeka dosť dlhý čas na to, aby mal takpovediac v sebe „upratané“. Hoci v ňom, pravdaže, musí pokračovať stále, nielen pred spomínanými kresťanskými sviatkami (jari). Dosť dlhý na to, aby vedel, čo chce, kam smeruje a ako toto všetko aj naplniť. V prípade periodika, dožívajúceho sa aktívne takéhoto veku, je všetko spomínané ešte znásobené. Hoci v mesačnej a či štvrťročnej periodicite nového zrodu. Musí byť, veď sa za nespočítateľnými článkami za tie desaťročia skrýva práca mnohých (len na ich vymenovanie by nestačil tento stĺpček), ktorí sa pričiňovali, aby myšlienky stojace pri jeho zrode boli stále napĺňané. Matičný magazín, obrátený takpovediac „dvojcestne“, oboma smermi – zo Slovenska, aj na Slovensko –, sa k nim stále hlási... Žijeme v roku mnohých významných jubileí a jubiluje aj (dlhodobo aktuálne) štvrťročník **SLOVENSKO.** Pokračuje vo vychádzaní ďalej ako plnofarebný spoločensko-kultúrny časopis s podtitulom **Magazín pre slovenský svet**. V každom čísle na takmer pol stovke strán budeme stále reflektovať dianie doma aj medzi krajanmi, kdekoľvek žijú vo svete. Mapovať ich spolkový život, zaujímavosti z ich života a hľadať odpovede na aktuálne otázky. S podobným zreteľom bude kolektív renomovaných autorov – novinárov, publicistov aj spisovateľov – prostredníctvom spektra žánrov zväčša umeleckej publicistiky predstavovať zákutia Slovenska, prinášať príbehy ľudí a erudované pohľady na kultúrne dianie... V rukách držíte časopis, ktorý obsahom potvrdzuje – a celý ďalší rok bude potvrdzovať – kontinuitu poslania, cieľov a smerovania. V čoraz turbulentnejšom čase považujem za potrebné napísať hneď na jar – veď práve v tejto časti roka aj naši predkovia kládli dôraz na prácu, pretože od jej intenzity a poctivosti záležalo mnohé podstatné v ďalších mesiacoch –, že budeme pokračovať v obhajovaní tradičných hodnôt, pripomínať si udalosti a osobnosti, ktoré nimi boli a budú stále. Vo vlasti pod Tatrami aj medzi Slovákmi za hranicami. Stále pozorne čítajte všetky články – súťaž aj šanca získať **HODNOTNÉ CENY** pokračujú aj tento rok! Vedľa je trojica otázok **VEĽKEJ VEDOMOSTNEJ SÚŤAŽE.** Odpovede si odložte a opäť čakajte na posledné číslo magazínu, kde budú uverejnené posledné otázky. V zime uverejníme aj všetky podrobnosti o súťaži (inšpiráciou môže byť **vyhodnotenie predchádzajúcej na s. 4 – 5**). Priatelia, pekný jubilejný rok!

Mgr. Igor Válek, šéfredaktor magazínu SLOVENSKO